

Matot | Kosjere pan, kosjere ziel

De Torah houdt zich bezig met zowel het lichaam als met de ziel. De wetten van hoe we potten en pannen weer kosjer kunnen maken nadat er niet kosjer voedsel in gekookt is, vertellen ons ook iets over hoe we onze ziel weer schoon en zuiver kunnen krijgen nadat er iets is misgegaan. Wat fijn dat de Torah zich niet alleen over ons lichaam bekommert maar ook over onze ziel!

Moaw was een land dat aan de zuidoostelijke oever van de Jordaan lag. Het Joodse volk, onderweg naar Israel, was het land van Moaw al lang gepasseerd. Dit was op een vreedevolle manier gegaan, aangezien Balak, de Moabitische koning, wist dat Israel alleen land zou veroveren dat ten westen van de Jordaan lag. Omdat Moaw ten oosten van de Jordaan lag had Balak niets te vrezen. Toen later bleek dat Israel toch landen ten oosten van de Jordaan veroverde, werd Balak bang dat Israel alsnog zou gaan aanvallen. Balak wilde zijn land beschermen. Hierbij waren er drie mogelijkheden:

1. **Oorlog voeren**

Balak wist echter dat daarin geen enkele kans van slagen lag. Israel had immers net de twee machtige koninkrijken van Sichon en Og met gemak verslagen.

2. **Vervloeken**

Aangezien het Joodse volk niet met macht verslagen kon worden, dan moest het maar op een spirituele manier. De profeet Bilam werd ingehuurd om het Joodse volk te vervloeken (zie het artikel op www.chabadutrecht.nl over Parashat Balak). Echter lukte het Bilam niet om Israel te vervloeken. G-d liet het niet toe.

3. **Zondigen**

Vervolgens stelde Bilam een derde plan in werking. Hij begreep heel goed dat het Joodse volk zijn militaire macht te danken had aan G-ds bescherming. Het enige waar hij voor moest zorgen was dat deze bescherming zou stoppen, door de relatie tussen G-d en zijn uitverkoren volk te verbreken. Maar hoe doe je dat? Een relatie tussen twee mensen wordt

verstoord wanneer de ene persoon de wensen van de andere negeert. Zo ook tussen G-d en de mens. Als iemand doet wat G-d wil door de geboden en verboden uit te voeren, dan wordt zijn relatie met G-d mooier en beter. Doet hij het tegenovergestelde, dan is hij degene die zijn relatie met G-d kapot maakt. Daarmee distantieert hij zich van G-d, die op Zijn beurt deze afstand respecteert. Door de geboden te negeren verbreekt een mens zijn relatie met de Opdrachtgever en verliest hij automatisch Zijn bescherming. Het enige dat Balak moest doen om de G-ddelijke bescherming van het Joodse volk te verstoren, was ervoor te zorgen dat Israel zijn relatie met G-d zou verbreken door de ge- en verboden te overtreden. Een slim plan werd hiervoor bedacht. De aantrekkelijke Midianitische vrouwen werden hiervoor ingeschakeld.

Overwinning

Ondertussen was het Joodse volk helemaal blij. Het had zich weten te verdedigen tegen machtige koningen en zelfs Bilam, de professionele profeet en vervloeker, bleek machteloos. In plaats van vloeken waren er zegeningen uit zijn mond gekomen.

Maar op een moment van onoplettendheid liep het Joodse volk toch in de val. Het gebeurde op de markt. De Joodse mannen liepen daar rond en oudere vrouwen verkochten allerlei goederen. De prijzen lagen best wel hoog, maar binnen in de tent waren allerlei aanbiedingen. Eenmaal binnen zat daar een mooi, jong Midianitisch meisje klaar voor de aanval. Aantrekkelijke aanbiedingen en sterke drank waren voldoende om de heren over de streep te krijgen. Eerst moesten ze nog van de dames een afgod dienen. Hoe deden ze dat? Door zich uit te kleden en hun behoeftes voor de afgod Peor te doen. Het was Bilam uiteindelijk gelukt om het Joodse volk te laten struikelen. Duizenden Joden stierven in een plaag als gevolg van hun afgodsdienst en hun relaties met de Midianitische vrouwen.

In onze Parasha gebiedt G-d het Joodse volk om het Midianitische volk uit te roeien. Midian was een akelige vijand. Sommige antisemieten proberen ons lichamelijk uit te roeien zoals Haman in het Poerim verhaal. Andere vijanden laten ons rustig doorleven, maar vechten tegen ons geloof, zoals de Grieken in het Chanoeka verhaal. Zij dwongen ons om hun afgoden te dienen. Midian had het Joodse volk spiritueel aangevallen door ze te verleiden om te zondigen. Dat was ontoelaatbaar. Midian en de slechte krachten die dat land vertegenwoordigden moesten uitgeroeid worden.

Er werden 12 000 rechtschapen soldaten gekozen om Midian aan te vallen. Het waren mensen van het hoogste kaliber; men kon niet riskeren dat het weer mis zou

gaan doordat de mannen weer verleid zouden worden. De soldaten trokken helemaal terug naar het zuiden, vielen Midian aan, vermoordden alle mannen, inclusief de koning en Bilam. De dames, de kinderen en de buit namen ze mee.

Kasjroetwetten

Eenmaal gearriveerd in het Joodse kamp liet Elazar weten wat er gedaan moest worden met de buit en met name met al het Midianitische keukengerei. Het Joodse volk had al lang geleden de kasjroetwetten geleerd: welke dieren kosjer zijn, hoe ze geslacht moeten worden en dat men geen vlees en melk samen mag eten of koken. Wat ze nog niet waren tegengekomen was hoe je om moet gaan met een pan waar niet kosjer voedsel in gekookt is. Kosjer eten betekent niet alleen dat de ingrediënten kosjer moeten zijn, maar het keukengerei waar het eten in gekookt wordt mag uitsluitend gebruikt zijn geweest voor kosjer eten. De Midianitische pannen waren in geen enkel opzicht kosjer.

Elazar legde het uit (Bamidbar 31-23): Als je een pan met vuur hebt gebruikt, dan moet je het met vuur kosjer maken. Heb je met water gekookt, dan kasjer je met kokend water. In dit ene vers staat op een zeer beknopte manier hoe je voorwerpen, waar niet-kosjer voedsel in gekookt is geweest, weer kosjer kunt maken.

In de shulchan Aroeg (Joodse wetboek) staat:

כבולעו כך פולטו

Zoals het geabsorbeerd is, zo wordt het losgelaten.

Meer dan 3000 jaar geleden werd de volgende wijsheid aan het Joodse volk meegegeven: Wanneer je in een pan iets kookt of braadt, dan zet het metaal zich uit, waardoor de smaak van het voedsel in het metaal geabsorbeerd wordt. Na het kookproces koelt het metaal af, de poriën van de pan gaan weer dicht en de smaak blijft in het metaal vastzitten.

Diepere les

Elazar vertelde (Bamidbar 31-23): op dezelfde manier als het niet-kosjere voedsel in de wanden van de pan geabsorbeerd is komt het er ook weer uit. Heb je bijvoorbeeld in een pan een mengsel van vlees en melk gekookt dan moet je water in die pan koken om de smaak van het niet kosjere voedsel eruit te halen. Bij opwarming met kokend water zet het metaal opnieuw uit en wordt de pan bevrijd van de niet-kosjere smaak, die in de wanden van de pan geabsorbeerd is geweest.

Anderzijds, als je een stuk varkensvlees op de barbecue geroosterd hebt, dan zal je het rooster met vuur moeten uitbranden om het weer geschikt te maken voor Joodse consumptie. Omdat het met vuur niet kosjer is geworden, zal je vuur moeten gebruiken om het weer kosjer te krijgen. Het uitkoken met water zal niet helpen.

Een heel interessant en zeer technisch verhaal. In de Torah zijn echter vele niveaus. Elke mitswa, elke gewoonte en elke wet heeft zijn technische kant. Zo wordt het uitgevoerd, dit mag wel en dit mag niet. Óf het licht staat op rood óf op groen.

De Torah is er voor het lichaam, maar ook voor de ziel. Het heeft een concrete kant maar ook een abstract aspect. De wetten van het kasjeren van keukengerei vertellen ons hoe we onze potten en pannen weer schoon en zuiver kunnen maken. Kijk je iets dieper dan zul je in diezelfde wetten ook lessen vinden hoe je je ziel weer schoon en zuiver kunt krijgen. Hierdoor kun je genezing voor je gemoedstoestand en vreugde in je leven bewerkstelligen. Want wat maakt een mens blijer dan het feit dat hij weet dat hij goed bezig is?

Persoonlijkheid

Drie punten verdienen onze aandacht:

1. Ook al ziet een pan er nog zo schoon en glimmend uit, je moet weten dat de smaak van het voedsel dat erin gekookt is geweest nog in de wanden van de pan opgenomen is.
2. Als niet-kosjer voedsel in een pan gekookt is kun je de smaak hiervan er altijd weer uithalen.
3. Hoe haal je het eruit? Zoals het niet-kosjere eten erin is gekomen, zo haal je het er ook weer uit. Is het binnengekomen door koken dan kook je de pan uit. Is het binnengekomen door met vuur te bakken of te braden, dan kun je het met vuur uitbranden.

Zo ook is het met onze persoonlijkheid.

1. De pan die glimmend schoon, maar niet kosjer is. Dit vertegenwoordigt de persoon die er prachtig en schitterend uitziet: mooi, aardig, schoon, elegant gekleed en vriendelijk, maar van binnen kunnen zich hele lelijke problemen voordoen. Net een glimmende auto met een defecte motor. Elazar de hogepriester waarschuwt ons: baseer je niet uitsluitend op wat zichtbaar is, zowel bij jezelf als bij een ander. Wees bescheiden en dapper genoeg om die motorkap ook bij jezelf open te doen.

2. Een pan waar niet-kosjer eten in gekookt is kan weer kosjer gemaakt worden. Geef de moed niet op als het mis is gegaan. Als je in staat bent geweest om het probleem te creëren, dan kun je het ook weer oplossen. Voordat het probleem in jou werd geabsorbeerd was je schoon en rein, onbeschadigd en op orde. Nadat het probleem is ontstaan ben je bij machte om terug te gaan naar je oorspronkelijke staat.
3. Zoals het niet-kosjer is geworden, zo maak je ook het weer kosjer. Zoals het probleem ontstaan is, zo kun je het ook weer oplossen. Ben je gestruikeld op een bepaald gebied, dan zul je het oplossen door in een dergelijke situatie niet weer te struikelen. Maimonides legt uit hoe je tot inkeer kunt komen: als een soortgelijke situatie zich weer voordoet en je kiest er bewust voor om jezelf niet te laten verleiden, dan heb je voor jezelf bewezen dat jij vrij bent om jouw respons te kiezen. In plaats van toe te laten dat het probleem elke keer weer een diepere impact gaat krijgen, heb je gekozen om het los te laten en te doen verdwijnen.

Winnaar

In de tenten hebben de Joden zich laten verleiden door de Midianitische vrouwen. Wanneer de soldaten later de dames in de oorlog weer tegenkomen weten zij zich wel te beheersen. Zo hebben ze goed kunnen maken waar de andere heren hadden gefaald (1).

לא נפקד ממנו איש (Bamidbar 31 – 49)

Bij het tellen van de soldaten bleek er niemand te ontbreken. Niemand was gesneuveld in de oorlog tegen Midian, noch lichamelijk noch spiritueel. Want als jij je actief ergens tegen verzet, dan zal hetgeen waar jij tegen vecht jou nooit kunnen beïnvloeden. Vecht je tegen afgodsdienst of immoraliteit, dan ben je altijd een winnaar. Het werkt net als een spons. Of een spons spuit water naar buiten toe of het absorbeert. Een spons kan nooit tegelijkertijd absorberen en loslaten. Op het moment dat je tegen ongewilde krachten vecht, zul je ze nooit absorberen. Wanneer je bezig bent om een pan kosjer te maken, dan kan hij niet tegelijkertijd niet-kosjer worden. Ook al heb je in het verleden niet-kosjere gedachtes gekoesterd, je hebt in dezelfde situatie laten zien wie je echt bent. Je bent teruggegaan naar je oorspronkelijke staat, ongedeerd en onbeschadigd. Je bent weer kosjer geworden. Je ziel is weer volop en bewust aanwezig.

Want ziet u, de smaak van garnalen, varkensvlees en ongedierte zit soms niet alleen in onze pannen maar soms ook in onze ziel. Gebruik de drie bovengenoemde stappen om weer naar je oorspronkelijke, zuivere staat te komen. Succes ermee!

Shabbat Shalom!

Bracha Heintz

Gebaseerd op lessen van Rav YY Jacobson. Laat het mij weten indien U deze artikelen niet wenst te ontvangen. Vragen en kritiek zijn zeer welkom! Speciale dank voor de opmaak en correcties van Rianne Meyer, Sonja Tamam en Devorah vd Heiden.

(1) In principe moet iedereen zijn eigen fouten repareren. Toch kun je met een goede daad ook een ander helpen en gedeeltelijk zijn hiaten compenseren. Als iemand een goede daad verricht lanceert hij positieve energie in de wereld. Het spirituele licht dat dan ontstaat vormt een tegenkracht die negatieve bewegingen kan neutraliseren. Rambam, Maimonides verklaart dat men altijd moet beschouwen dat men in een evenwicht van goede en slechte daden leeft, zowel individueel als collectief. Eén goede daad kan de hele mens en de hele wereld naar de goede kant overbrengen. In de oorlog tegen Midian hebben de rechtschapen soldaten de fouten van hun mede-Joden die zich hadden laten verleiden, gecorrigeerd.

In het eerste geval zijn de heren in een marktsituatie verleid. Toen ze later Midian in een oorlog aangevallen hebben, hebben zij zich niet laten verleiden. De situatie was soortgelijk. De verleiding was gelijk. Het grote verschil was dat zij in de eerste situatie zich hebben laten gaan omdat ze alle oorlogen overwonnen hadden en zelfs door Bilam gezegend werden. Ze letten niet op. De spons ging absorberen. In de tweede situatie waren de soldaten wakker en alert. Ze stonden klaar voor de aanval; de spons trad naar buiten toe en kon daarom niets absorberen. Een spons kan niet water afgeven en absorberen tegelijkertijd. Een mens is niet beïnvloedbaar wanneer hij zelf anderen aan het beïnvloeden is.

Help jij Chabad Utrecht mee om de continuïteit van dit soort artikelen te waarborgen? Door te sponsoren word je een actieve partner en steun je ook verdere activiteiten! Speciale dank voor de opmaak en correcties van Rianne Meyer, Sonja Tamam en Devorah vd Heiden. Doneren kan hier op <https://chabadutrecht.nl/doneren>.

Beeld: chabad.org